

ZIP-advies: Zorg voor mensen, mensen voor de zorg

In 2025 dreigt er een tekort van 470.000 zorgwerknemers. Dit komt door een groeiende vraag naar zorg en een afname van het aantal arbeidskrachten. De goede Nederlandse zorg moet behouden blijven. Volgens het ZIP is er nu actie nodig. Daarom publiceerde zij in het najaar van 2009 het advies *Zorg voor mensen, mensen voor de zorg* over het arbeidsmarktbeleid voor de zorg voor de komende 15 jaar. Deze factsheet is een samenvatting van dit advies.

Dreigende kloof tussen vraag en aanbod

Door de economische crisis lijkt er voldoende personeel in te stromen. Maar dat geldt alleen voor lageropgeleiden, terwijl de tekorten op lange termijn juist dreigen voor verzorgenden en verpleegkundigen op mbo- en hbo-niveau. De levensverwachting stijgt en daarmee ook de zorgvraag. De beroepsbevolking daarentegen groeit steeds minder hard en krimpt zelfs vanaf 2020.

Drie trends springen in het oog

Het wordt straks alleen maar lastiger om voldoende en gekwalificeerd zorgpersoneel te krijgen. Ten eerste omdat de zorg fors groter en complexer wordt. Ten tweede wordt het aanbod van werknemers schaars. Ten derde: de variëteit in het schaarse arbeidsaanbod neemt toe. Het in kaart brengen van deze drie trends laat zien dat er mogelijkheden zijn om in te grijpen. Ze vormen daarom het vertrekpunt van het arbeidsmarktadvies.

Trend 1: De vraag naar zorg groeit en wordt complexer

Tot 2025 groeit het aantal 65-plussers van 2,5 naar 3,7 miljoen en het aantal 80-plussers van 640.000 naar 910.000. Deze trend gaat gepaard met een sterke toename van het aantal 'ziekten van de oude dag' als hartfalen, dementie en beroerte. Vaak gaat het om een combinatie van chronische aandoeningen, waardoor de zorgzwaarte en de duur van de zorg alsmaar groter wordt.

Trend 2: Het arbeidsaanbod wordt schaarser

Tot 2025 daalt het aantal jongeren op de arbeidsmarkt en stromen meer oudere werknemers uit. Bij ongewijzigd beleid is straks behoefte aan 470.000 extra werkenden in de zorg. Terwijl de totale beroepsbevolking in 2025 met ongeveer 20.000 is toegenomen. Omdat de zorgsector straks niet de enige is die op zoek moet naar extra personeel, moet zij alle zeilen bijzetten om de noodzakelijke zorg te kunnen blijven leveren.

Trend 3: Het arbeidsaanbod wordt gevarieerder

Werkgevers hebben steeds vaker te maken met mannen en vrouwen van verschillende herkomst, met specifieke wensen en behoeften, die werk combineren met andere taken en bezigheden. Het is van belang dat de mensen die nu met plezier in de zorg werken, dit blijven doen. Tegelijkertijd moeten anderen aangetrokken worden, die nu niet zouden passen in de zorgcultuur. Als de zorgsector dat niet doet, zal er om die reden een groeiend gat in de personeelvoorziening ontstaan.

Vertrekpunt van het advies

Gelukkig zijn er kansen om deze uitdagingen in de gezondheidszorg aan te gaan. De huidige economische crisis biedt mogelijkheden om de arbeidsdeelname onder groepen die nu ondervertegenwoordigd zijn, te bevorderen. Zo vormen mannen slechts 17 procent van het personeelsbestand. Hier is dus nog veel arbeidspotentieel. Daarnaast stijgt de jeugdwerkloosheid momenteel sterk, terwijl het op de lange termijn cruciaal is dat jongeren in de zorg instromen.

Wat kunt u doen om het arbeidsaanbod te vergroten en te behouden?

De aanbevelingen van het ZIP richten zich op vier aspecten die tezamen het zorgpersoneel binden, boeien en zo efficiënt mogelijk inzetten. In onderstaande tabel vindt u een overzicht van deze aanbevelingen.

Investeren in een leven lang leren
Monitor de personeelsbehoefte zodat deze afgestemd kan worden met de opleiders
Werk samen om het studie- en sectorrendement te vergroten
Investeer meer in stages
Investeer in opleiding en ontwikkeling van medewerkers
Verzilver ervaring via EVC-trajecten
Inspelen op diversiteit met arbeidsvoorwaarden
Streef naar marktconforme beloning en geef ruimte voor differentiatie in de beloning
Stem school- en opvangtijden af op werk- en studietijden
Zet verlofsparen flexibeler in
Focus op het inzetbaarheidsbeleid voor alle leeftijden
Creëer heldere carrièrepaden voor verzorgenden en verpleegkundigen
Optimaliseren van arbeidsorganisatie en inzetbaarheid
Voer zelfroosteren in
Bevorder zelfsturing
Pak door als het gaat om taakherschikking en functiedifferentiatie
Optimaliseer de arbeidsomstandigheden
Inventariseer de mogelijkheden voor een btw-compensatiefonds
Werven met beleid
Verbeter en vernieuw het imago van de zorgsector als werkgever
Investeer in kennisontwikkeling voor werving en selectie
Zet in op verdere versterking van de regionale samenwerking

Meer weten?

Wilt u meer weten over het arbeidsmarktadvies van het Zorginnovatieplatform? Op www.zorginnovatieplatform.nl kunt u het rapport downloaden. Voor vragen over het arbeidsmarktadvies kunt u mailen naar info@zorginnovatieplatform.nl.